

..... [p1]

Gullegem den 2^{den} Pietmaand¹ 83.

Mijnheer van 't Vraagveisterken²

Morgen vertrek ik naar Lourdes om den 13sten wederom te huis te zijn. Daarom wil ik voór mijn vertrek nog een beetje veisteren³

Ziehier de vragen waarover ik u eenige inlichtingen kan geven:

Vr. n° 5 Over eerlem of arlem⁴ heb ik nog het volgende gehoord: 't es klaar lijk eerlem in dat huis. Wilden ze zeggen: er is daar ne keer leven, gerucht; wie dat dat leven voorkomt in een huisgezin met vele jongens, die nooit gerust en staan; wie dat men in dat huis twist, ruzie maakt, krakeelt misschien.

Vr. n° 13. Over deze spreuke⁵ was er een die mij zei: 'k hebbe dadde ol mij leven gehoord. Dadde en es nie moeilijk, 't wilt zeggen: kijken lijk of damme⁶ het nie gebeteren en koste. Hij wilde hij hebben dat deze spreuke nog zoo oud niet en was in den zin dien het volk hem nu toeschrijft.

..... [p2]

.....

1 september

2 Een vraag-en antwoordrubriek in de *Gazette van Kortrijk*.

3 Verwijzing naar de rubriek Vraagveisterke in de *Gazette van Kortrijk*. Veisteren betekent dan: zich met de vragen in Vraagveisterke bezig houden.

4 De vraag naar de betekenis van *eerlem of arlem* werd gesteld in het *Vraagveisterke* in de *Gazette van Kortrijk* van 27/07/1883, p.2. Het antwoord van Bruno Vander Stichele, hoewel niet doorstreept, werd niet gepubliceerd.

5 De spreuk, zelf niet vermeld in de brief, is: "Kijken lijk een hond op een zieke koe". Bruno Vander Stichele antwoordt hier op de vraag naar de betekenis ervan, gesteld in het *Vraagveisterke* in de *Gazette van Kortrijk* van 11/08/1883, p.2. Zijn antwoord, hier doorstreept, werd niet gepubliceerd.

6 *Damme* = dat we, maar dan moet een meervoudige persoonsvorm volgen, wat hier niet zo is. Misschien is *damme* dan dat men (want in de brief gevolgd door een enkelvoudige persoonsvorm). Men is schrijftaal, in de spreektaal gebruikt de West-Vlaming "ge", of "ne mens".

Ge moet weten, zei hij alzoo voor zijn redens, [*dat*] in zomerste⁷ plekken de honden en [*vooral*] de schaaphonden (de getrouwigste van al) [*dienen*] om de wacht te houden over den n[*acht*] tegen andere honden en katten, om over [*eene*] [*ge*]slachte koe of over geslegen zwijnevlees [*te*] waken, om, en bijzonderlijk, om de k[*oeien te*] wachten. En die honden, men heeft [*het tel*]kens gehoord door ooggetuigen zouden [*tot den*] dood toe gevochten hebben om het hu[*n toe*]vertrouwde ongeschonden te bewaren. Zou het dan iemand verwonderen dat [*een hond*] die eene gevoelige beest is, over zie[*ke koei*]en als wachter en waker gesteld zij[*nde*] [*eenige*] [*droefheid*] zou laten uitschijnen, die nogtans weinig kan baten.

Die medelijdende weemoedigheid is bij de schaaphonden onbetwistbaar, als zij een ziek dier bewaken. Dit getuigen alle schapboeren.

Dat redeneeren schijnt mij nog zoo kwalijk niet!

Vr. n° 14 In die spreuke⁸ die in 't vraagveisterke stond kan er wel scheert voor scheldt in geschoven zijn. Nogtans 'k peis ik dat er moeten sinds lang twee spreuken bestaan. Te Gullegem hoort men bijna nooit: men scheert geen koe op een haar; maar wel

..... [*p3*].....

't en staat up geen haar van zoumme⁹ en ko[*e*]scheert, 't zijn er genoeg. Gemeenelijk voegt men 't staat er genoeg nog derbij zoo dat men wilt zeggen 't en staat up geen bitje, g'en moet zoo nauwe niet zijn, 't en komt er daar niet up a[*n*]. Alzoo is de spreuke klaar en zonder mo[*ei*]lijkheden. Scheren is hier goed, of goed gemaakt.

Alzoo zou de spreuke:

Men heet geen koe blarke

.....

- 7 Zommerste = sommige. Elders in West-Vlaanderen zegt men "sommigte". Oudere mensen gebruiken nog het woord "semogte" (twee doffe e's, en klemtoon op o). Semogte mensen heen nog noois gin koe gezien. Ze doen da nog, ip semogte platsen.
- 8 De spreuk is: "Men scheert geen koe op een haar". Bruno Vander Stichele antwoordt hier op de vraag naar de betekenis ervan, gesteld in het *Vraagveisterke* in de *Gazette van Kortrijk* van 11/08/1883, p.2. Zijn antwoord werd niet gepubliceerd. Guido Gezelle publiceert wel de spreuk "Men scheert geen hond op een haar" in *Duikalmanak*, 24/08/1889 (Boets, *Spreuken en gezegden*, 1993, p.294)
- 9 *Zoumme* (schrijfwijze vgl. *damme*) betekent "zou men", maar na de voorwaardelijke wijs "zou" moet er een infinitief (scheren) volgen, wat hier niet het geval is. Een andere mogelijkheid is *zoumme = zou men (= als men) een koe scheert.*, waarbij zoo met zachtlange oo uitgesproken wordt.

die niet heeft en wit harke

hetzelfde niet zijn met de bovenstaande vermits deze wilt zeggen: waar dat er niet¹⁰ van en es, men kout¹¹ er niet van. Om nu dat koeiën scheren goed te maken het volk heeft maar haar en scheren voor oogen gehad, peis ik, en dat haar volgens de noodzakelijkheid van de spreuke ofte uitdrukkinge op een dier geplaatst die veel haar had. In gelijker voegen zie vele spreuken in De Bo aan het woord scheren bladz. 986.

Over de andere later misschien.

Vragen:

“t Zal ook wel ne keer aan uwen haak vriezen” = ge zult ook wel ne keer in verlegenheid zijn. Maar van waar dien

..... [p4]

haak, wat bediedt hij?

"Hij en kan geen puid meer bichten" = hij is uit, t' enden. machteloos in alle zinnen. Heeft men nog eens de puiden gebicht of wat is het?

Hertelijk gegroet, Mijnheer,

Bruno Vander Stichele

.....

10 Niet = niets: Je wit van niet = Hij weet van niets.

11 Kouten = Zuid-West-Vlaams: spreken, praten, babbelen.

Briefbeschrijving

Verzender	Vander Stichele, Bruno Carolus
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	02/09/1883
Verzendingsplaats	Gullegem (Wevelgem)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; Gezelle verwerkte de laatste stukken van de brief tot twee taalkundige fiches met als lemmata: "Men heet geen koe blarke" en "'t Zal aan uwen haak vriezen"
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; Gezelle verwerkte de laatste stukken van de brief tot twee taalkundige fiches met als lemmata: "Men heet geen koe blarke" en "'t Zal aan uwen haak vriezen"

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	4 enkele vellen, enkel vel 1: 102x119 ; enkel vel 2: 103x134 ; enkel vel 3: 103x133 ; enkel vel 4: 104x133 wit, vierkant geruit papiersoort: 7 zijden beschreven, purperen inkt
Staat	volledig: brief verknipt tot vier taalkundige fiches en gereconstrueerd
Toevoegingen	op zijden 3, 5 en 7 links in de zijrand: taalkundige notitie: eerlem; Men heet geen koe blarke 't zal aan uwen haak vriezen (inkt, verticaal, alles hand G.G.); op zijden 1, 2, 3 en 4 stukken tekst met blauw potlood doorgehaald

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	3310 + 3322, E fiche 17 + 2711

Bibliotheekrecord

<https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle15222>

Inhoud

Incipit	Morgen vertrek ik naar Lourdes
Samenvatting	spreuken en zegswijzen; taalkunde o.a. schaaphonden
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	02/09/1883, Gullegem, Bruno Carolus Vander Stichele aan [Guido Gezelle]
Editeur	Johan Van Eenoo
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023

Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
